

ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi Yönergesi

Üniversite Senatosu'nun 08.08.2014 tarihli toplantısının 04 sayılı kararında kabul edilmiştir.

POLİTİKA BAŞLIĞI

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) bünyesinde eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri neticesinde oluşan her türden akademik çalışmalar için açık erişim, kurumsal arşivleme, uzun dönemli derleme ve dijital koruma.

BAĞLAM

Günümüzde pek çok üniversite misyon ve vizyonunu; "bilimsel bilgi üretiminde mükemmeye ulaşabilmek ve üretilen bu bilginin ulusal/uluslararası alanda yeni ürünler ve hizmetler ortaya konulmasında öncülük etmesini sağlayabilmek" çerçevesinde oluşturmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, akademisyenlerin ve araştırmacıların üretmiş oldukları bilimsel bilgi, diğer meslektaşları tarafından bilimsel etik kuralları çerçevesinde özgürce erişilebilir olmalıdır. Akademik bilgiye erişim özgürlüğü, akademik camia için daha nitelikli bilgi ve buna dayalı ürün ve hizmetler meydana getirilmesini sağlayacak çok önemli bir destek faktörüdür.

1992 yılında kurulmuş olan ÇOMÜ, Türkiye Cumhuriyeti çağdaş değerlerine bağlı davranış, çalışma ve yönetim anlayışıyla; teknolojik altyapı lojistiğiyle azami özenle ders veren, öğrenciye liderlik yapan, ulusal ve uluslararası düzeyde yayın yapan, bildiri sunan, akademik etkinlik organize eden, yakın ve uzak çevreyle sürdürülebilir sosyal, mesleki diyalog kuran, kurumsal katkı için proje önerme motivasyonu yüksek öğretim üyeleriyle; akademik yükseltmeyi ve değerlendirmeyi objektif kılan uluslararası normlardaki kriterleriyle; eğitim-öğretim, araştırma, sosyal ve akademik etkinlik, çevre koordinasyonu, öğrenci beklentileri, büyüme ve geliştirme konularında yüksek motivasyonla lojistik katkı sağlayan idari kadrosuyla, araştırmalar yapmayı ve araştırma sonuçlarının mümkün olan en geniş çevrelere sunulmasını ilke edinmiştir.

ÇOMÜ Açık Erişim içeriğinin oluşmasında ve bu içeriğin bilim çevrelerinin hizmetine sunulmasında üniversitemiz stratejik öneme sahip kurumlar arasındadır. Üniversitemizin ürettiği bilimsel bilgi, etik ve yasalar çerçevesinde özgürce erişilebilir olmalıdır; çünkü bilimsel bilgiye erişim özgürlüğü tüm araştırmacılar için nitelikli bilgi ve buna dayalı ürün ve hizmetlerin meydana getirilmesini sağlayacak çok önemli bir destek faktörüdür. Bu nedenle ÇOMÜ, çalışanlarına ait akademik çalışmalarını mümkün olan en geniş çevrelere ulaştırabileceği bir Açık Erişim Sistemi kurmaya karar vermiştir. ÇOMÜ Kütüphanesi, üniversite çalışanlarına ait bilimsel çalışmaların uygun formatlarda derlenmesinde, uzun süreli korunmasında ve en geniş şekilde erişime sunulmasında önemli bir rol oynayacaktır.

POLİTİKA AMAÇLARI

- ÇOMÜ bünyesinde üretilen akademik çalışmaların harmanlanması, paylaşılması, uzun dönemli derlenmesi ve korunmasının sağlanması,
- ÇOMÜ bünyesinde üretilen akademik çalışmaların açık erişim standartlarına uygun olarak derlenmesi sonucunda en geniş çevrelerde erişime sunulması,
- ÇOMÜ bünyesinde üretilen tüm akademik çalışmaların açık erişim sisteminde uzun süreli saklanması,,
- ÇOMÜ bünyesinde üretilen akademik çalışmaların derlenmesi ve düzenlenmesi ile üniversitenin reel anlamda bilimsel verimliliğinin ortaya konması,

- ÇOMÜ bünyesinde üretilen her türden akademik çalışmanın uzun süreli korunması ile kurumsal bir hafıza merkezinin oluşturulması.

KAPSAM

Bu politika ÇOMÜ tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen ve ÇOMÜ Çalışanları tarafından üniversitede çalıştıkları süre içerisinde oluşturulan tüm akademik çalışmaları kapsar.

ÇOMÜ Çalışanları tarafından oluşturulan ve dağınık ortamda bulunan; bilimsel makale, bildiri metinleri, kitap ve kitap bölümleri, ders materyalleri, tezler, proje raporları, afiş ve video kayıtları, patent başvuruları, kütüphane koleksiyonunda bulunan nadir eserler vb. yayınların ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'ne girilebilmesini ve bu kaynakların tüm paydaşlara telif haklarına dikkat edilecek şekilde sunulmasını kapsar. Ayrıca üniversitenin eğitim öğretim ve araştırma faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan her türlü materyalin ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde paylaşılmasını sağlar.

ÇOMÜ Çalışanları tarafından yapılan bir akademik çalışma daha önce farklı bir açık erişim arşivinde depolanmış ise ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde yeniden depolanması isteğe bağlıdır.

TANIMLAR

ÇOMÜ Çalışanları:Bu politikada ÇOMÜ akademisyenleri, personeli ve öğrencileri "ÇOMÜ Çalışanları" olarak adlandırılmıştır. ÇOMÜ'de bir dönem hizmet verdikten sonra başka kurumlara geçen ve ÇOMÜ'de kaldıkları sürece üretmiş oldukları akademik yayınları sisteme girmek isteyen kişiler de ÇOMÜ Çalışanları kapsamındadır.

Açık Erişim:ÇOMÜ Çalışanları tarafından gerçekleştirilen yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın erişebilmeyi ifade eder. Açık erişimin içeriğinde; bilimsel makale, bildiri metinleri, kitap ve kitap bölümleri, ders materyalleri, tezler, proje raporları, patent başvuruları, afiş ve video gibi üniversitenin eğitim-öğretim ve akademik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan-çıkacak olan her türden materyal ve yayın bulunur.

Kurumsal Akademik Arşiv:ÇOMÜ bünyesinde üretilen akademik çalışmaların arşivlenerek açık erişime sunulduğu sistemlerdir.

Akademik Çalışmalar:ÇOMÜ çalışanları tarafından yapılan tüm bilimsel çalışmaları ifade eder.

İvedi Arşivleme:Akademik çalışmaların hakem denetiminden geçmiş hallerinin (ön baskılarının) yayın tarihinden geç olmamak koşulu ile ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolanması ve erişime açılması sürecini ifade eder.

Arşivleme:Akademik çalışmaların ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolanmasını ifade eder.

Ambargo:Araştırma sonuçlarının belli bir süre (6 ayı geçmeyecek şekilde) erişime kapalı tutulmasını ifade eder.

İLKELER

ÇOMÜ Çalışanları, akademik çalışmalarının uzun dönemli derlenmesi ve korunması konusunda aşağıdaki koşulları kabul eder:

- ÇOMÜ Çalışanlarının, katkı sağladığı tüm akademik çalışmaların son sürümleri ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolanır. Ambargo vb. koşullar nedeniyle sınırlandırılmış veya tamamen engellenmiş bazı bireysel çalışmalar bu ilkenin dışındadır.
- ÇOMÜ Çalışanları, buldukları yıl içerisinde gerçekleştirdikleri bilimsel çalışmalarını en geç o öğretim yılı sonuna kadar ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolamakla sorumludur.
- ÇOMÜ Kütüphanesi, açık erişim çalışmalarının tümünü Açık Erişim standartlarına uygun olarak ÇOMÜ Çalışanları ile birlikte gerçekleştirir.
- ÇOMÜ Kütüphanesi, ÇOMÜ Çalışanlarını ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nden haberdar etmek amacıyla gerekli tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarını yapar.
- ÇOMÜ Kütüphanesi, ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde yer alan tüm akademik çalışmaların derlenmesini, uzun süreli korunmasını ve güvenli depolama sürecini koordine eder.
- ÇOMÜ Kütüphanesi tarafından, eksik olduğu tespit edilen ve uyarılara rağmen belirtilen süre içinde ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'ne kaydedilmeyen çalışmalar için ilgili bölüm başkanlığına "bilgilendirme" yazısı yazılır.
- Açık Erişim Sistemi çalışmasına yönelik olarak diğer üniversite ve kurumlarla yapılacak anlaşma ve işbirliği çalışmaları Rektörlük onayına sunulmak üzere Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.
- Bölüm Başkanlıkları, öğretim elemanlarının yayınlarını ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolamaları için bilgilendirme yapar.
- Bölüm Başkanlıkları, kütüphane tarafından gönderilen istekleri inceler ve öğretim elemanlarına gerekli uyarıları yapar.
- Her Bölüm Başkanlığı kendi içinde bir "ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi Sorumlusu" seçer.

ÇOMÜ Çalışanları yukarıdaki ilkeler ile birlikte, bir akademik dergide yayımlanması onaylanmış olan akademik çalışmalara en üst düzeyde erişimin desteklenmesi için aşağıdaki süreçleri takip etmeyi onaylar:

- Her ÇOMÜ Çalışanı, yayın tarihinden geç olmamak koşuluyla, hakem değerlendirmelerinden geçerek, akademik bir dergide yayımlanmak için onay almış makalesinin dijital bir kopyasını yasal koşullar çerçevesinde yayıncılarla yapmış olduğu anlaşmaların koşullarını ihlal etmeyecek şekilde tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması ile ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolar,
- Yazarın yayıncılarla yaptığı anlaşmalar ve kişisel arşivleme seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim iki başlıkta uygulanacaktır:
 - Kamuya Açık Erişim
 - Ambargo Süresi Sonunda Açık Erişim (Ambargo süresi 6 ayı geçmeyecektir.)
- **Çok Yazarlı Çalışmalarda Depolama Sorumluluğu:** Birden fazla kurumdan birden fazla yazarın katılımıyla oluşturulan akademik çalışmalar, başyazarın ÇOMÜ Çalışanı olması durumunda ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolanır. Birden fazla yazar tarafından gerçekleştirilmiş çalışmalarda kaynağı başyazar depolamakla sorumludur. Başyazarın başka kurumdan olması durumunda sorumluluk o yazarın bağlı olduğu kuruma aittir.

LİSANSLAMA

ÇOMÜ Çalışanları, bilimsel çalışmalarının ÇOMÜ Kütüphanesi tarafından işletilecek olan ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde kamuya açık olarak açık dağıtım ve koruma prensiplerine uygun şekilde depolanacağını kabul eder. Yasal koşullar çerçevesinde her ÇOMÜ Çalışanı bilimsel çalışmalarını yayıncılarla yapmış olduğu anlaşmaların koşullarını çiğnemeyecek şekilde tekelleşmeyen, geri alınamaz ve tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması ile ÇOMÜ Açık Erişim Sistemi'nde depolamaya onay verir. Bu politikanın onayı, Rektör veya görevlendirdiği bir sorumlu tarafından takip edilir.

Bu politikanın etkin biçimde uygulanabilmesi için aşağıdaki koşullara dikkat edilmelidir:

- ÇOMÜ Rektörlüğü ve diğer ilgili birimler, bu politikanın uygulanmasından sorumlu olacak ve gerektiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde ve politikada yapılabilecek değişiklikler konusunda yürütücü görevini üstlenecektir.
- ÇOMÜ Rektörlüğü, bir Açık Erişim Danışma Kurulu kurulmasına öncülük ederek bu kurulun yürütücülüğünü üstlenecektir.

ÇOMÜ Açık Erişim Danışma Kurulu

- Rektör veya görevlendireceği Rektör Yardımcısı,
- Senato Temsilcisi,
- Eğitim Fakültesi Dekanı,
- Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı,
- Tıp Fakültesi Dekanı,
- Ziraat Fakültesi Dekanı,
- ÇOMÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı,
- ÇOMÜ Açık Erişim Danışma Kurulu bu politikanın değerlendirilmesinden sorumlu olacaktır. Kurul, gerekli gördüğü takdirde bu politikayı yenilemek veya değiştirmekle yükümlü olacaktır. Öneri ve görüşler ÇOMÜ Rektörlüğü'ne sunulacaktır.